

RESSENYA

ARCADI GILI

L'Empordà, 1940-1960

Ajuntament de Palafrugell i Videoplay Serveis, 2005, 90 minuts

A vegades, és difícil trobar un testimoni de com eren les coses, i sobretot com es feien les coses, ara fa cinquanta anys. I encara és més difícil descobrir un testimoni viu com és aquest. El sabadellenc Arcadi Gili (1915-1991), industrial tèxtil i cineasta amateur, ha deixat un material d'un valor excepcional que l'any passat va ser editat per l'Ajuntament de Palafrugell i la productora Videoplays Serveis, arran de la cessió de tretze pel·lícules de la vídua d'Arcadi Gili, Eulàlia Renom, a l'Arxiu Municipal de Palafrugell. Els films de Gili, autor de dues-centes pel·lícules familiars i de seixanta reportatges i documentals, alguns dels quals premiats en competicions internacionals, són un clar exponent del cine familiar i del documental.

El DVD editat és compon d'un documental d'Antoni Martí sobre la figura d'Arcadi Gili i de sis pel·lícules datades entre 1943 i 1965: *De Ampurias, Marinada, La pesca de la gamba, El Fluvià i el mar, La pesca de les batudes* i diversos fragments de les pel·lícules familiars, recollides sota el títol *Vacances*.

En totes aquestes pel·lícules, Gili aconsegueix uns resultats sorprenents en el que era, sens dubte, una de les seves especialitats, els reflexos d'aigua. Però, a part d'aquests i altres detalls tècnics, Gili també narra, a vegades amb un detall extraordinari, una història particular, amb un argument ben definit, un principi i un final. L'autor explica, per exemple, com era la vida a bord d'un vaixell que capturava gambes (*La pesca de la gamba*, 1956) o tots els processos que els pescadors havien de seguir abans que el peix arribés a la llotja (*La pesca de les batudes*, 1959)

Els films, rodats en uns anys en què el turisme començava a tenir uns

efectes demolidors per a les activitats tradicionals, també reflecteixen la transformació del paisatge del litoral i els canvis en els estils de vida de la Costa Brava. Gili capta maneres de fer i, fins i tot, de pensar d'ara fa cinquanta anys, en l'època en què l'Empordà es transformava a un ritme excessivament accelerat. Així, la seva obra mostra la costa abans o en el moment que es començava a malmetre i com les noves activitats turístiques es combinaven amb la pesca i les activitats artesanals. Les seves pel·lícules inclouen escenes de pescadors i d'estiuejants, de xarxes parades al sol i de para-sols, de llanxes esportives i de barques de pesca. En l'últim dels documentals, *Vacances*, mostra com un petit nucli pesquer com era Calella de Palafrugell, on Gili estiuejava amb la seva família, ja era un nucli turístic consolidat l'any 1965. Els hotels i els bars de la primera línia de platja proliferaven arreu, i el petit món de la pesca subsistia, encara que cada vegada amb més dificultats, amb les modernes formes d'oci.

Les pel·lícules de Gili recuperen una època fonamental per entendre l'origen dels canvis socials i econòmics que van experimentar molts municipis del litoral i de certs comportaments actuals que van aparèixer aquells anys.

Jordi Turró

ARCADI GILI I GARCIA
(Sabadell 1915-1991), industrial tèxtil de professió i cineasta vocacional, és autor d'una seixantena de pel·lícules, algunes de les quals van ser seleccionades i premiades en festivals internacionals. La seva família ha cedit a l'Ajuntament de Palafrugell tretze obres de gran qualitat cinematogràfica i documental, datades entre 1943 i 1965 i localitzades a l'Empordà, que aporten una crònica de les formes de vida tradicionals i la seva transformació en uns anys clau. Aquest audiovisual us ofereix una selecció de títols i un documental d'Antoni Martí sobre Arcadi Gili i la seva obra.

✓ Arcadi Gili, de Sabadell a Calella de Palafrugell - 2005 d'Antoni Martí

✓ De Ampuries - 1943 d'Arcadi Gili

✓ Marinada - 1954 d'Arcadi Gili

✓ La pesca de la gamba - 1956 d'Arcadi Gili

✓ El Fluvial i el mar - 1958 d'Arcadi Gili

✓ La pesca de les barques - 1959 d'Arcadi Gili

✓ Vacances - 1955-1965 d'Arcadi Gili

Total 90 minuts.

Una producció de:

AJUNTAMENT DE PALAFRUGELL

VIDEOPLAY

Antoni 23 - 17100 La Bisbal d'Empordà
antoni@antoni23.com - www.antoni23.com
972 84 21 31

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

CONSELL COMARCAL DEL BAIX EMPORDÀ

Consell Comarcal de l'Escala

AJUNTAMENT DE PALAFRUGELL

AJUNTAMENT DE PALAFRUGELL

236

Foto: Arcadi Gili, Arxiu Municipal de Palafrugell / Des. Lluís G. del 2001 / Disseny i imatge artística: Estel·la Casas, Digna, D'Arc

RESSENYA

EULÀLIA HORTAL - JOSEP BARGALLÓ

Dances i costums del Baix Empordà

CCG Edicions, 2005, 256 p.

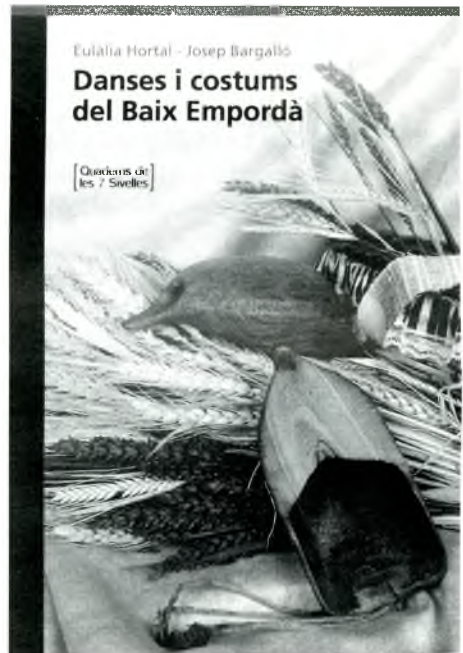
L'home primitiu, quan encara el crit o el gemec no s'havien fet paraula, ja ballava, o potser simplement brincava, saltava, cabriolava... però el seu gest volia expressar un afecte, un sentiment, i els seus moviments eren grollers, però dintre de la comunitat social en què convivia, augurava una jornada de bona caça, invocava la pluja que fertilitza la terra, tenia un caràcter guerrer, allunyava els mals esperits o planyia la mort. Tots aquells salts alhora creaven un ritme que a poc a poc es feia música, perquè com algú testimoniaria “ el ritme musical neix del ritme de la dansa”.

Hom es refereix als ibers com a introductors de les danses religioses de les nostres contrades. També el celtes podien haver portat les seves danses procedents del nord dels Pirineus... i així podríem continuar amb els grecs, els romans i altres cultures... El que és evident és que els nostres avantpassats eren amants de la música i de la dansa, com es veu a les pintures de moltes terrisses que representen tocadors de flauta i gent que dansa en filera o en cercle agafats de la mà.

La major part dels balls primitius que avui coneixem provenen de danses rituals en les quals es volia representar les feines del camp, la ramaderia i els esdeveniments de la cacera. Alguns dels seus components estaven dedicats als elements naturals: terra, aigua, foc i aire, amb qui l'home diàriament s'havia d'esbatussar. Així, tenim en el tipus camperol la simulació de la sembra, de la collita i la celebració d'aquesta. Per obtenir una imatge més tangible, els dansaires utilitzaven bastons, cèrcols, espades, cordes, faixes i d'altres.

Moltes danses populars sortien al carrer en les celebracions religioses del patró de la parròquia, dins dels actes de festes majors, de diades de Pasqua i molt especialment la festivitat del Corpus.

La festa popular estava centrada en la processó, que anava precedida d'una part profana en la qual participaven els coneguts

com “entremesos” formats per gegants, nans, dracs, àligues, cavallets, etc., així com diverses danses populars.

Fou durant la segona meitat del segle XIX i fins i tot a començaments dels segle XX que moltes de les danses-espectacle que fins llavors s’anaven prodigant, anaren desapareixent. Sortosament, encara algunes han mantingut la seva supervivència, i això gràcies a l’esforç de totes aquelles persones que incorporen a la quotidianitat de la seva vida la recerca, recuperació i restitució de les tradicions musicals i de la dansa, que, en definitiva, són l’expressió i la comunicació viva dels nostres pobles.

Un altre element que sobre la dansa encurioseix conèixer és el vestuari, tan variat i vistós a més del típic català de barretina, faixa i espardeñyes de pagès i a vegades esclops.

Altres detalls són les perneres o camals o turmelleres, que no són altra cosa que un tros de baicta vermella, que va lligada a la part inferior de les cames a sota el genoll o a sobre mateix del turmell i que porta cosits petits cascavells, els quals sembla que tenen caràcter d’amulet.

També el pantalons, que són més aviat estrets, i que podríem dir que es tracta dels calçotets llargs que portaven els nostres homes del camp, lligats arran del turmell per unes vetes que queden tapades pels camals de cascavells.

El calçat és també de provinença pagesa, generalment espardenya de sola de cànem amb vetes blanques o bé de colors negre, blau o vermell.

I no oblidem “la coreografia” definida com l’art de compondre danses, també els moviments i esquemes d’una composició dansística, i sempre amb la indumentària adequada.

I és en aquest marc on ara ens trobem, davant un llibre on es fa un excel·lent aplegament de “Danses i costums dels pobles del Baix Empordà” salvant de l’oblit i donant a conèixer millor la seva genuïnitat.

L’autora del llibre, l’Eulàlia Hortal Brugués, difusora de danses, fundadora fa 25 anys i directora dels esbarts Mestre Sirés i Vedruna, de Palafrugell.

L’Eulàlia ha estat la formadora de tot un seguit de dansaires que componen diverses generacions. Amb l’especial col·laboració, en aquesta ocasió, de l’expert en música popular, folklorista i escriptor Josep Bargalló i Badia, de Reus, amb la seva tasca d’investigació, tant d’arxiu com de camp ha fet possible aquesta obra que ben segur en el seu conjunt serà referència obligada per a tothom interessat a seguir de prop aquestes manifestacions de la cultura viva que sorgeix del poble.

Albert Juanola i Boera